សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល
សង្គមស៊ីវិលកម្ពុជាស្ថិតក្រោមការគំរាមកំហែង

របាយការណ៍សង្ខេបលីកាដូ

ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ

LICADHO

CAMBODIAN LEAGUE FOR THE PROMOTION
AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ

លីកាដូ គឺជាអង្គការសិទ្ធិមនុស្សជាតិមួយនៅកម្ពុជា។ ចាប់តាំងពីអង្គការលីកាដូ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៩២ អង្គការនេះ គឺជាអង្គការស្ថិតនៅជួរមុខគេក្នុងកិច្ចការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា និងលើកស្ទួយការគោរពសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយតាមរយៈរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងស្ថាប័ននានា។ ការកសាងសមិទ្ធិផលរបស់ខ្លួនក្នុងអតីតកាល **លីកាដូ** បានបន្តដើរតួជាអ្នកតស៊ូមតិ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ និងឃ្លាំមើលរដ្ឋាភិបាលតាមរយៈ កម្មវិធីសិទ្ធិមនុស្សនានាពីការិយាល័យកណ្តាលរបស់ខ្លួននៅភ្នំពេញ និងនៅតាមសាខា ទូទាំង១២ ខេត្ត-ក្រុងផ្សេងទៀត។

អង្គការលីកាដូអនុវត្តសកម្មភាពរបស់ខ្លួនតាមរយៈកម្មវិធីធំៗពីរ:
កម្មវិធីឃ្លាំមើល និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស:

- **ឃ្លាំមើលការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលរបស់រដ្ឋ លើការរំលោភសិទ្ធិស្ត្រី និងការរំលោភ សិទ្ធិកុមារ:** បុគ្គលិកធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើករណីរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលរបស់រដ្ឋ ចំពោះការរំលោភបំពានលើស្ត្រី និងកុមារ ហើយជនរងគ្រោះត្រូវបានផ្តល់សេវាជួយជ្រោមជ្រែងតាមរយៈ ការធ្វើអន្តរាគមន៍ជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន។

- **ការប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ និងកិច្ចការពារផ្នែកច្បាប់:** ជនរងគ្រោះត្រូវបានផ្តល់ជូននូវការប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ ហើយចំពោះករណីសំខាន់ៗ ទទួលបាននូវកិច្ចការពារផ្នែកច្បាប់ ដែលផ្តល់ជូនដោយក្រុមប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ និង ក្រុមមេធាវីការពារសិទ្ធិមនុស្ស។

- **ការឃ្លាំមើលពន្ធនាគារ:** អ្នកស្រាវជ្រាវពន្ធនាគារធ្វើការឃ្លាំមើលពន្ធនាគារចំនួន១៨ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃ អំពីស្ថានភាពនៅក្នុងពន្ធនាគារ និងដើម្បីធានាថាពិរុទ្ធជនទទួលបាននូវតំណាងផ្នែកច្បាប់។

- **ជំនួយផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ:** ក្រុមគ្រូពេទ្យផ្តល់សេវាវេជ្ជសាស្ត្រដល់អ្នកទោស និងមន្ត្រីពន្ធនាគារចំនួន១២កន្លែង។ បន្ថែមពីលើនេះ ក៏ជួយផ្តល់សេវាវេជ្ជសាស្ត្រ និងបញ្ជូនជនរងគ្រោះដោយការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យ។

កម្មវិធីទំនាក់ទំនង និងការទាក់ទាញមតិគាំទ្រ:

- **ការហ្វឹកហ្វឺនសហគមន៍ អប់រំ និងការតស៊ូមតិ:** អ្នកហ្វឹកហ្វឺន និងអ្នកតស៊ូមតិធ្វើការអប់រំដល់សាធារណជន អំពីសិទ្ធិស្ត្រី និងសិទ្ធិកុមារ បង្កើតបណ្តាញការពារនៅតាមមូលដ្ឋាន និងធ្វើការតស៊ូមតិ ដើម្បីឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរសង្គម និងច្បាប់។

- **ការតស៊ូមតិជាសាធារណៈ និងតាមសហគមន៍:** ករណីរំលោភសិទ្ធិមនុស្សដែលស៊ើបអង្កេតដោយ លីកាដូ ត្រូវបានចងក្រងទុកនៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យដើម្បីឲ្យមានភាពងាយស្រួលក្នុងការស្វែងរកព័ត៌មាន វិភាគ ផលិតជារបាយការណ៍ជាប្រចាំ (ការបោះពុម្ពជារបាយការណ៍ និងរបាយការណ៍សោតទស្សន៍)។

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង

លោកស្រីវេជ្ជបណ្ឌិត ពុង ឈីវកេក ប្រធានអង្គការលីកាដូ
អាសយដ្ឋាន: អង្គការលីកាដូ (សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស)
ផ្ទះលេខ ១៦ ផ្លូវលេខ ៩៩ រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥) ២៣ ៧២៧ ១០២/៣៦៤ ៩០១ ទូរសារ: (+៨៥៥) ២៣ ៧២៧ ១០២/២១៧ ៦២៦
អ៊ីម៉ែល: contact@licadho-cambodia.org
គេហទំព័រ: http://www.licadho-cambodia.org/

ទិដ្ឋភាពទូទៅ

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល[1] ដែលបានផ្សព្វផ្សាយនាពេលថ្មីៗនេះ បញ្ជាក់ពីការភ័យខ្លាចអស់រយៈពេលជាយូរមកហើយ ចំពោះចេតនារបស់រដ្ឋាភិបាល ដែលចង់បានច្បាប់ប្រភេទនេះដើម្បីត្រួតត្រា ជាជាងលើកស្ទួយ និងពង្រឹង សង្គមស៊ីវិល។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ - ដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីកំរិតកំណត់នៃបទដ្ឋានអន្តរជាតិសម្រាប់ច្បាប់ស្តីពីវិស័យមិនទទួលផលកំរៃ - គឺជាការគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គមស៊ីវិលក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលច្រើនឆ្នាំ។ នៅពេលដែលការគំរាមកំហែងអាចទំនងជាមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរបំផុត ចំពោះអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស វាក៏មានកត្តាអវិជ្ជមានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ និងការចូលរួមក្នុងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យក្នុងកំរិតទូលំទូលាយមួយ។

បើពិនិត្យមើលមួយភ្លែត សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ហាក់ដូចជាមានភាពវិជ្ជមាន ដោយក្នុងនោះមានការលុបចោលនូវបញ្ញត្តិមានភាពជ្រុលហួសហេតុមួយចំនួន ដែលរដ្ឋាភិបាលធ្លាប់លើកយកមកជជែកពិភាក្សាក្នុងអតីតកាល។ ទោះបីជាជាយ៉ាងនេះក្តី ក៏ច្បាប់ - ទាំងមាត្រា និងស្មារតីនៃច្បាប់ - នៅតែផ្តល់អោយមាននូវទុក្ខទោសក្រៃលែងដល់សង្គមស៊ីវិល។

ក្នុងចំនោមបញ្ហាចម្បងៗនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះមានដូចជា៖

- ការដាក់កំហិតជាខ្លាំងលើសេរីភាពខាងសមាគម
- ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវមានលក្ខណៈស្មុគ្រស្មាញ និងពិបាក ហើយដំណើរការសំរាប់ការចុះបញ្ជីស្របច្បាប់ជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងសមាគម មានលក្ខណៈពិបាក និងគំរាមកំហែង
- ផ្តល់អំណាចច្រើនហួសហេតុដល់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ដែលអាចបណ្តាលអោយមានការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្តតាមទំនើងចិត្ត
- ល័ក្ខខ័ណ្ឌបែបបំពាន ដែលតម្រូវឲ្យអង្គការទាំងអស់ ធ្វើរបាយការណ៍ផ្ញើជូនរដ្ឋាភិបាល ដែលជាការរំលោភដល់ឯករាជ្យភាពរបស់អង្គការ
- និងការដាក់កំហិតមិនសមហេតុផល លើអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេស ដែលហាក់ដូចជានាំឲ្យមាន នយោបាយកម្មយ៉ាងសម្បើមដល់ជំនួយមកដល់ប្រទេសកម្ពុជា

---

[១] របាយការណ៍សង្ខេបនេះរៀបចំឡើងដោយផ្អែកតាម អត្ថបទបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនៃ*ច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល* (*សេចក្តីព្រាងដំបូង*) ដែលបានចេញផ្សាយដោយក្រសួងមហាផ្ទៃនៅថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០។

នៅក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ បញ្ហាអាក្រក់ៗបំផុត មិនមែនជាសេចក្តីលំអិតរបស់ច្បាប់ទេ ប៉ុន្តែជាភាពខ្វះខាតរបស់ច្បាប់។ ពាក្យពេជន៍គ្មានន័យច្បាស់លាស់លើផ្នែកជាច្រើនរបស់ច្បាប់ និងភាពខ្វះខាតខាងការការពាររបស់ច្បាប់ បង្កើតឲ្យមានវិសាលភាពយ៉ាងធំ សំរាប់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ប្រើប្រាស់ច្បាប់តាមទំនើងចិត្ត និងដោយភាពជ្រើសរើស ដើម្បីដាក់កំហិត និងត្រួតត្រាលើការងាររបស់ក្រុមសង្គមស៊ីវិល ហើយជាពិសេសគឺដើម្បីគំរាមកំហែង និងបង្កជាឧបសគ្គដល់អង្គការទាំងឡាយណាដែលមិនមែនជាការពេញចិត្តរបស់រដ្ឋាភិបាល។

អ្វីដែលជាការព្រួយបារម្ភណ៍បំផុតគឺច្បាប់ដាក់ កំហិតដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមកលើសេរីភាពខាងសមាគម ដែលរួមមាន ការតម្រូវឲ្យសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលទាំងអស់ត្រូវតែចុះបញ្ជីជាចាំបាច់ និងការហាមឃាត់ "ការធ្វើសកម្មភាព" ដោយក្រុមទាំងឡាយណាដែលមិនបានចុះបញ្ជី។

លើសពីនេះទៅទៀត ការណ៍ដែលគោលបំណងមួយ នៃគោលបំណងទាំងអស់របស់ច្បាប់ (មាត្រា ២) ចែងអះអាងថា ជាការលើកកម្ពស់ការអនុវត្តសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ក្នុងការបង្កើតសមាគម អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលតាមពិតទៅវាជាការដាក់ឲ្យមាននូវឧបសគ្គច្រើន ចំពោះការបង្កើតសមាគម និងអង្គការទៅវិញទេ។ ជាជាងជាប្រព័ន្ធមួយដែលមានភាពសាមញ្ញ តម្លាភាព និងងាយស្រួលក្នុងការចុះបញ្ជី ច្បាប់នេះធ្វើឲ្យមើលឃើញពីដំណើរការស្មុគ្រស្មាញជាច្រើន សំរាប់អង្គការ - ជាពិសេសអង្គការតូចៗ បែបសហគមន៍ ដែលធ្វើការងារនៅថ្នាក់មូលដ្ឋានផ្ទាល់ - នឹងត្រូវពុះពារដើម្បីជំនះបានការលំបាកដែលតម្រូវដោយច្បាប់នេះ។

ច្បាប់អោយអំណាចយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឯកសិទ្ធិពិសេស ដល់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល - ដោយគ្មានផ្តល់សិទ្ធិដើម្បីប្តឹងជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលទេ។ សិទ្ធិអំណាចនេះ មានដូចជា អំណាចក្នុងការសម្រេចថា សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយណាដែលអាច ឬមិនអាចចុះបញ្ជីបាន និងដែលអាច ឬមិនអាចស្ថិតនៅដោយស្របច្បាប់បាន[២] និងផ្អាកដល់សកម្មភាពអង្គការដែលបានចុះបញ្ជី រយៈពេលពីមួយទៅបីខែ (ឬជាអចិន្ត្រៃ ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេស)[៣]។ ជាការគំរាមកំហែងថែមទៀតនោះ គឺច្បាប់ចែងរបៀបបញ្ជិតបញ្ជៀង (ដោយមិនមានភាពជាក់លាក់) អំពីលទ្ធភាពខាងវិធានការផ្លូវច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគម ដែលចាត់ទុកថាបានប្រព្រឹត្តិល្មើសនឹងលក្ខន្តិកៈ ឬអនុស្សរណៈជាមួយរដ្ឋាភិបាល[៤] និង

[២] មាត្រា ១៦-១៩ នៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់។

[៣] មាត្រា ៥៣។

[៤] មាត្រា៥៤។

ខាងតុលាការមានលទ្ធភាពធ្វើការរំលាយ ឬបញ្ចប់សុពលភាពដោយបង្ខំ ចំពោះអង្គការក្នុងស្រុក និងអង្គការបរទេស[5]។

បទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះ (និងបទប្បញ្ញត្តិដទៃទៀត) ក្នុងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ ត្រូវតែបានពិនិត្យមើលដោយគិតទៅដល់បរិបទនៃប្រទេសកម្ពុជា ដែលក្នុងនោះរួមមានការខ្វះខាតនូវ តុលាការដែលឯករាជ្យ និងស្ថាប័នផ្សេងទៀតសំរាប់ទប់អំណាចរបស់នីតិប្រតិបត្តិ ហើយនិងស្លាកស្នាមនៃប្រវត្តិជាយូរលង់មកហើយនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញរបស់រដ្ឋាភិបាល - តាមរយៈការប្រើប្រាស់ច្បាប់ និងមធ្យោបាយផ្សេងៗ មិនបានត្រឹមត្រូវ - ចំពោះអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងសមាជិកសង្គមស៊ីវិលដទៃទៀត។

ជាការសំខាន់ណាស់ដើម្បីទទួលស្គាល់ថា ច្បាប់នេះទំនងជាត្រូវគេប្រើប្រាស់ដោយជ្រើសរើស - ប្រឆាំងនឹងអង្គការជាក់លាក់មួយចំនួន ដែលរដ្ឋាភិបាលមិនពេញចិត្ត ដោយសារហេតុផលមួយ ឬហេតុផលដទៃទៀត - ឧទាហរណ៍ ជាជាងការបិទអង្គការរាប់រយតែម្ដង។ នេះមិនបានធ្វើឲ្យចរិកប្រកបដោយល្បិចកលរបស់ច្បាប់នេះថមថយទេ ការប្រើប្រាស់ច្បាប់តាមទំនើងចិត្តដើម្បីរុកគួន និងគំរាមកំហែងអង្គការជាក់លាក់មួយចំនួន (ដូចជាអង្គការទាំងឡាយណាដែលបង្ហាញនូវទស្សនៈរិះគន់ដល់រដ្ឋភិបាល) នឹងនាំឲ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សង្គមស៊ីវិលទាំងមូល។ លទ្ធផលជាចុងក្រោយគឺការភ័យខ្លាចមានកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ហើយហេតុដូច្នេះនាំមកនូវការត្រួតត្រាខ្លួនដោយខ្លួនឯង និងការដាក់កំហិតដោយស្ម័គ្រចិត្ត លើការធ្វើសកម្មភាពនៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សមាគម និងក្រុមដទៃទៀតក្នុងសង្គម។

ក្រុមសង្គមស៊ីវិលទាំងឡាយដែលស្ថិតក្នុងគ្រោះថ្នាក់ដោយផ្ទាល់ ក្រោមច្បាប់នេះ រួមមាន៖

- សមាគម ឬអង្គការ ដែលធ្វើការងារលើការតស៊ូមតិ និង/ឬ ធ្វើសកម្មភាពឃ្លាំមើលរដ្ឋាភិបាល - ដែលកិច្ចការនេះជាតួនាទីយ៉ាងសំខាន់របស់សង្គមស៊ីវិលនៅក្នុងប្រទេសនានា។
- អង្គការ និងសមាគមតូចៗ ដែលគ្មានលទ្ធភាពបំពេញនូវ ល័ក្ខខ័ណ្ឌដ៏តឹងតែងតម្រូវដោយច្បាប់សំរាប់ការចុះបញ្ជី ហេតុនេះ អង្គការ និងសមាគមទាំងនោះនឹងគ្មានលទ្ធភាពបន្តទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់នូវភាពស្របច្បាប់។
- ក្រុមមិនផ្លូវការ ឬក្រុមពាក់កណ្ដាលផ្លូវការ និងបណ្ដាញនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន (ជាឧទាហរណ៍ ក្រុមនៃកសិករ ប្រជានេសាទ ឬជនជាតិភាគតិច) ដែលមិនមានបំណង និងមិនចង់ក្លាយជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគម ដែលក្រុមទាំងនេះ អាចនឹងត្រូវបានអជ្ញាធរ

[5] មាត្រា៤៩-៥០ និងមាត្រា ៥២។

មូលដ្ឋាននៃនាំឲ្យបញ្ឈប់សកម្មភាពរបស់ពួកគេ ដោយទាញយកមកប្រើនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌ តម្រូវឲ្យចុះបញ្ជីជាចាំបាច់សម្រាប់សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (ដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវទាំងពីរត្រូវបានកំណត់និយមន័យទូលំទូលាយពេក នៅក្នុងច្បាប់) និងការហាមប្រាមលើ "ការធ្វើសកម្មភាព" នៃអង្គការ សមាគមដែលមិនបានចុះបញ្ជី។

ច្បាប់នេះនឹងធ្វើឲ្យចុះខ្សោយដល់ការអភិវឌ្ឍសហគម និងការចូលរួមក្នុងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ នៅក្នុងកំរិតទូលំទូលាយមួយ ដែលរួមមានសក្តានុពលនៃផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរលើលទ្ធភាពនៃសហគមតាមមូលដ្ឋាន ដើម្បីចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍរបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់។ អ្វីដែលមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងនោះគឺថា មន្ត្រីមូលដ្ឋាននឹងប្រើប្រាស់ច្បាប់នេះដើម្បីគាបសង្កត់លើសកម្មភាពរបស់ក្រុម សហគមតាមមូលដ្ឋាន ឬបណ្តាញ ឬបុគ្គលជាសមាជិកសហគមដោយខ្លួនគេផ្ទាល់ នូវសកម្មភាពទាំងឡាយណាដែលអាជ្ញាធរ "មិនត្រូវការ"។ ក្រុមអ្នកភូមិអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីការធ្វើសកម្មភាពមិនស្របច្បាប់ ដោយសារតែពួកគេមិនបានចុះបញ្ជីជាសមាគម បើសិនជាក្នុងករណី ដែលពួកគេជួបប្រជុំគ្នា ដើម្បីពិភាក្សា ឬស្វែងរកការគាំទ្រលើបញ្ហាសំខាន់ចាំបាច់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពួកគេ - ជាឧទាហរណ៍ដូចជាការចែកចាយជំនួយរបស់អង្គការស្បៀងអាហារពិភពលោក ផែនការអភិវឌ្ឍដែលលើកឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេ ឬក៏ការរំលោភយកដីធ្លីរបស់ពួកគេ ពីសំណាក់ ក្រុមហ៊ុនឯកជន ។ល។

ដូចគ្នានេះដែរ ច្បាប់នេះអាចមានផលប៉ះពាល់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋប្រភេទដទៃទៀត ដែលចូលរួមគ្នា ដើម្បីតំណាងឲ្យផលប្រយោជន៍រួមរបស់ពួកគេ ឧទាហរណ៍ និសិ្សតមហាវិទ្យាល័យ អ្នករត់ម៉ូតូកង់បី ឬម៉ូតូឌុប អ្នកនៅរស់រានមានជីវិតពីអំពើរំលោភ ឬអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ឬក៏អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍-ជំងឺអេដស៍។ បើសិនជាពួកគេជួបជុំគ្នាដើម្បីពិភាក្សាពីបញ្ហារបស់ពួកគេ ដើម្បីព្យាយាមជួយគ្នាទៅវិញទៅមក និងស្វែងរកការគាំទ្រចំពោះសេវាដែលពួកគេត្រូវការ នោះពួកគេអាចនឹងត្រូវបានបញ្ជាឲ្យរំសាយ ឬបញ្ឈប់សកម្មភាព ឬក៏តម្រូវឲ្យធ្វើតាមនិតិវិធី (ស្មុគ្រស្មាញ) ចុះបញ្ជីជាសមាគម ឬអង្គការ។ ម្តងទៀត ដំណើរការនេះនឹងត្រូវប្រព្រឹត្តទៅដោយជ្រើសរើស៖ ការយាយីបែបនេះ ហាក់ដូចជានឹងមិនធ្វើប្រឆាំងចំពោះក្រុមណាដែលរដ្ឋាភិបាល គិតថា មិនមែនជាការបំភិតបំភ័យ ឬរំខានដល់ខ្លួន ប៉ុន្តែនឹងយាយីលើក្រុមដទៃ - ឧទាហរណ៍ ក្រុមទាំងឡាយណាដែលរិះគន់រដ្ឋាភិបាលពីការខ្វះខាតសេវាកម្មសំរាប់ពួកគេ។

គ្រោះថ្នាក់មានកំរិតខ្ពស់ចំពោះការប្រើប្រាស់ច្បាប់នេះ ដោយមិនត្រឹមត្រូវតាមរបៀបទាំងអស់នេះ ដោយសារតែលំហរដែលមានសម្រាប់ការចូលរួមគ្នាដើម្បីស្វែងរកការគាំទ្រចំពោះផលប្រយោជន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋ មានការដាក់កំហិតយ៉ាងចង្អៀតរួចទៅហើយ ជាពិសេសនៅថ្នាក់ភូមិ។ បុគ្គល និងក្រុម ដែលព្យាយាមធ្វើឲ្យមានសំលេងលើបញ្ហាដែលប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតពួក

គេ - ជាពិសេសបើសិនជាពួកគេជំទាស់នឹងការចាប់យកដីធ្លីរបស់ពួកគេពីអ្នកជំនួញ អ្នកមានអំណាច មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកដទៃទៀត - ជាញឹកញយប្រឈមនឹងការគំរាមកំហែង យាយីចាប់ខ្លួន និងឃុំខ្លួន។ ជាឧទាហរណ៍នៃការដែលច្បាប់ត្រូវបានគេប្រើដោយបំភាន់បន្លំដើម្បីប្រព្រឹត្តលើប្រជាពលរដ្ឋបែបនេះ គឺយើងមិនចាំបាច់មើលហួសឆ្ងាយទេ គឺមើលត្រឹមតែលើសកម្មជនសហគមចំនួន៣៧នាក់ ដែលកំពុងតែជាប់ពន្ធនាគារ (គិតត្រឹមថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០) ដោយសារតែកិច្ចខិតខំដោយអហិង្សារបស់ពួកគេ ដើម្បីជួយសហគមពួកគេព្យាយាមការពារដីធ្លី របស់ពួកគេ ឬធនធានធម្មជាតិប៉ុណ្ណោះ។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ ការបញ្ចេញឲ្យដឹង គឺជាលក្ខណៈដែលសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ត្រូវបានគេផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ដែលជាការបង្ហាញពីចេតនារបស់រដ្ឋាភិបាល។ ក្រសួងមហាផ្ទៃ ដែលជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ បានបញ្ចេញសេចក្តីព្រាងច្បាប់ នៅថ្ងៃ១៥ ខែធ្នូ ដោយមានរយៈពេលតែ ៩ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ មុនពេលដែលក្រសួងមហាផ្ទៃ ដែលកាលដើមឡើយ មានបំណងធ្វើការជួបប្រជុំដែលគេហៅថា "ពិគ្រោះយោបល់ថ្នាក់ជាតិ" នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់[៦]។ សម្រាប់រយៈពេលខ្លីបំផុតដែលក្រសួងមហាផ្ទៃ គ្រោងផ្តល់ដល់សង្គមស៊ីវិល និងសាធារណជនដើម្បីពិនិត្យសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ក៏ដូចជាចេតនារបស់ខ្លួនដើម្បីធ្វើ "ការពិគ្រោះយោបល់ថ្នាក់ជាតិ" តាមរបៀបនៃការជួបប្រជុំតែរយៈពេលមួយថ្ងៃក្នុងរាជធានី បង្ហាញឲ្យឃើញតិចតួចពីបំណងចង់ឲ្យមានការពិគ្រោះយោបល់ប្រកបដោយអត្ថន័យលើច្បាប់នេះ។

បញ្ហាចម្បងៗរបស់សេចក្តីព្រាងច្បាប់

របាយការណ៍នេះមិនធ្វើការទិតៀនលើមាត្រានីមួយៗនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់នោះទេ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណា ក៏ច្បាប់នេះខ្វះខាតខ្លឹមសារច្រើន ដែលគួរតែជាការគោះជួង ជាសញ្ញាបន្លឺដល់អ្នកគ្រប់គ្នា ដែលចាប់អារម្មណ៍ពីឯករាជ្យភាពរបស់សង្គមស៊ីវិលនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ផ្នែកដែលជាកង្វល់ត្រួតគ្នាទាំងនេះ រួមមានៈ

ការដាក់កំហិតជាខ្លាំងលើសេរីភាពខាងសមាគមៈ សិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាមានសេរីភាពខាងសមាគមដែលការពារជាអន្តរជាតិ ត្រូវបានដាក់កំរិតជ្រុលហួសហេតុដោយច្បាប់ តាមមធ្យោបាយផ្សេងៗ រួមមានលក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវឲ្យចុះបញ្ជីជាចាំបាច់ ដូចដែលបានពោលខាងលើ។ ដូចដែលអង្គការអន្តរជាតិជំនាញមួយបានធ្វើការកត់សំគាល់ "ថាសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋភិបាល

[៦] ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រោយមកបានយល់ព្រមពន្យាពេលនៃ "ការពិគ្រោះយោបល់ថ្នាក់ជាតិ" ពីថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ទៅធ្វើនៅថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១១ វិញដែលការពន្យាពេលនេះនៅតែក្នុងក្របខណ្ឌរយៈពេលខ្លីសម្រាប់សង្គមស៊ីវិលធ្វើការពិនិត្យ និងរៀបចំយោបល់ ចំពោះច្បាប់។

អាចត្រូវបង្កើតជានីតិបុគ្គល នោះមិនមែនមានន័យថា បុគ្គលអាចតម្រូវឲ្យបង្កើតជានីតិបុគ្គលដើម្បីអនុវត្តសេរីភាពខាងសមាគមនោះទេ។"[៧] (នៅក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍជាច្រើន អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សមាគម ឬក្រុមដទៃទៀត ស្ម័គ្រចិត្តជ្រើសរើសយកការចុះបញ្ជី និងក្លាយទៅជានីតិបុគ្គល ពីព្រោះវាជាផលប្រយោជន៍សំរាប់ពួកគេក្នុងការចុះបញ្ជី - ពួកគេនឹងមានលក្ខណៈសម្បត្តិទទួលបានផលប្រយោជន៍ ដូចជា ការលើកលែងពន្ធ ជាឧទាហរណ៍ ឬក៏វាបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ពួកគេក្នុងការរកមូលនិធិ។)

ជាបន្ថែមទៀត ដូចមានពិភាក្សាលំអិតខាងក្រោម ដំណើរការចុះបញ្ជីមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងការផ្តល់អំណាចច្រើនហួសហេតុដល់មន្ត្រី (រួមទាំងការបដិសេធចុះបញ្ជី ដោយគ្មានសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍) ក៏រំលោភដោយផ្ទាល់លើសេរីភាពខាងសមាគម។ ការចែងរបស់ច្បាប់អំពីចំនួនមនុស្សប៉ុន្មាននាក់ដែលត្រូវតែពាក់ព័ន្ធក្នុងការបង្កើតអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគម ក៏ជាការរំលោភលើសេរីភាពខាងសមាគមផងដែរ។ ដូចជាការកំណត់ក្នុងច្បាប់ថា ត្រូវមានអ្នកផ្តួចផ្តើមយ៉ាងហោចណាស់បីនាក់ ព្រមព្រៀងគ្នាបង្កើតអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ខណៈដែលការបង្កើតសមាគមត្រូវមានសមាជិក ស្ថាបនិក ២១នាក់ យ៉ាងតិច។[៨] (នេះជាការពិបាកជាងការចុះបញ្ជីបង្កើតក្រុមហ៊ុនឯកជនទៅទៀត ដែលក្រុមហ៊ុនមួយអាចបង្កើត និងចុះបញ្ជីក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដោយត្រឹមតែមានបុគ្គលមួយរូបប៉ុណ្ណោះ។[៩]

ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវ និងដំណើរការចុះបញ្ជីដ៏ស្មុគ្រស្មាញៈ ដូចជាការទាមទារធ្ងន់ធ្ងរលើ អង្គការដែលចង់ចុះបញ្ជី ហើយច្បាប់ផ្តល់នូវដំណើរការចុះបញ្ជីដ៏ពន្យាពេល។ ការចុះបញ្ជីអង្គការមួយ អាចចំណាយពេលរហូតដល់ ៤៥ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការងារ (ជាអប្បរមា ចំនួន៩សប្តាហ៍ ដោយគ្មានគិតពីថ្ងៃឈប់សម្រាកជាតិ) ឬក៏យូរជាងនេះ បើសិនជាមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលដែលមានភារកិច្ចលើដំណើរការចុះបញ្ជីនេះដេញដោលពីនីត្យានុកូលភាពនៃសំណុំបែបបទ។[១០]

---

[៧] មជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិសំរាប់ច្បាប់មិនរកផលចំណេញ(ICNL) *យោបល់លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសមាគម និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា* ថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រ៧។ ICNL ក៏បានដកស្រង់យោបល់របស់តំណាងពិសេសអគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស លោកស្រី ហ៊ីណា ជីឡានី ដែលថ្លែងថា "ការចុះបញ្ជីមិនគួរជាកាតព្វកិច្ចទេ។ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលគួរតែបានអនុញ្ញាតិឲ្យមាន និងធ្វើសកម្មភាពដោយមិនចាំបាច់មានការចុះបញ្ជី បើសិនជាពួកគេមិនចង់ចុះបញ្ជីទេ។"

[៨] មាត្រា ៨ និងមាត្រា ៩។

[៩] ច្បាប់ស្តីពីវិធាន និងការចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម ឆ្នាំ១៩៩៥ (មាត្រា ១៧) និងច្បាប់ស្តីពីសហគ្រាសពាណិជ្ជកម្ម ឆ្នាំ២០០៥ (មាត្រា ៨៦)។

[១០] មាត្រា ១៧ នៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ចែងថា ក្រសួងមហាផ្ទៃមានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៤៥ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ ដើម្បីសំរេចយល់ព្រម ឬមិនយល់ព្រមចុះបញ្ជី សមាគម ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក។ បើយល់ឃើញថាសំណុំបែបបទ

លក្ខខណ្ឌលំអិតដែលតម្រូវចំពោះអ្នកដាក់សំណុំបែបបទ នឹងគឺជាឧបសគ្គចម្បងមួយចំពោះអង្គការជាច្រើន ជាពិសេសអង្គការតូចៗដែលមានសមាជិកតាមតំបន់គោលដៅការងារ និងអង្គការនានា ដែលមានមូលដ្ឋាននៅតំបន់ជនបទ។[១១] ដូចជាការតម្រូវកំណត់លើចំនួនមនុស្សដែលត្រូវតែមាន ដើម្បីបង្កើតអង្គការ (ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ) ដែលអ្នកដាក់សំណុំបែបបទត្រូវភ្ជាប់ជាមួយនូវឯកសារយ៉ាងច្រើនដើម្បីដាក់ជូនរដ្ឋាភិបាល[១២] ដែលរួមមាន៖ លក្ខន្តិកៈសម្រាប់អង្គការ[១៣] ឈ្មោះ និងអាសយដ្ឋានរបស់ស្ថាបនិកទាំងអស់ លិខិតបញ្ជាក់ពីអាសយដ្ឋានដោយមានការទទួលស្គាល់ពីមេឃុំ/ចៅសង្កាត់នៃ "ទីស្នាក់ការកណ្តាល" របស់អង្គការ[១៤] ប្រវត្តិរូបសង្ខេបរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំអង្គការ (យ៉ាងហោចណាស់ចំនួន៧នាក់ ក្នុងករណីសមាគម) ក្នុងម្នាក់ពីរច្បាប់ និងមានបិទរូបថតទំហំ ៤x៦ និង (សម្រាប់តែអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល) លិខិតប្រកាសគណនីធនាគារ។ ក្នុងបរិបទនៃប្រទេសកម្ពុជា លក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងនេះ - ការបង្ហាញ ពីអាសយដ្ឋានផ្តល់ឲ្យនូវរូបថត លិខិតបញ្ជាក់ចេញដោយមេឃុំ ឬអភិបាលស្រុក - នឹងនាំឲ្យមានការភ័យខ្លាចក្នុងចំនោមអ្នកដាក់សំណុំបែបបទ។ (ជាបន្ថែមទៀត ការតម្រូវចំពោះ "ប្រវត្តិសង្ខេប" នៃថ្នាក់ដឹកនាំ

"មិនស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬច្បាប់នានាជាធរមាន" អាចបញ្ជូនទៅវិញ និងសុំឲ្យធ្វើការកែតម្រូវ និងដាក់ពាក្យសុំជាថ្មីដែលក្រសួងមហាផ្ទៃមានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ១៥ថ្ងៃទៀត ដើម្បីសម្រេចជាចុងក្រោយលើសំណុំបែបបទនោះ។ (ខណៈនេះដែរ មាត្រា ៣២ នៃច្បាប់អនុញ្ញាតិឲ្យក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ មានរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៩៥ថ្ងៃ ដើម្បីសម្រេចលើសំណុំបែបបទរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេស សម្រាប់ការចុះអនុស្សរណៈ ជាមួយរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីប្រតិបត្តិការងារក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។)

[១១] "លក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការចុះបញ្ជីជាច្រើន ក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ បង្អាក់ដល់លទ្ធភាពនៃសមាគម ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការសម្រេចបានឋានៈជានីតិបុគ្គល តាមរយៈដំណើរការប្រកបដោយតម្លាភាព" ការកត់សំគាល់របស់មជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិសម្រាប់ច្បាប់មិនរកផលចំណេញ នៅក្នុងយោបល់របស់ខ្លួនលើសចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទំព័រ៥។

[១២] មាត្រា ១៤ និងមាត្រា ១៥

[១៣] មាត្រា ១០ ចែងថា លក្ខន្តិកៈត្រូវតែមាន៖ ឈ្មោះ និងសញ្ញាសំគាល់របស់អង្គការ, គោលបំណង និងទិសដៅ, វិធាននៃការជ្រើសរើស ការបញ្ឈប់ ការបណ្តេញចេញ ការផ្លាស់ប្តូរ ការដកហូតតំណែងសមាជិក បុគ្គលិក ប្រធាន និងថ្នាក់ដឹកនាំ, សិទ្ធិ និងភារកិច្ចរបស់សមាជិក ឬបុគ្គលិក រចនាសម្ព័ន្ធ អាណត្តិ តួនាទី ភារកិច្ច ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃអង្គការដឹកនាំនានា, អង្គការដឹកនាំនានា រួមមានសន្និបាត ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល គណកម្មាធិការនាយក គណកម្មាធិការប្រតិបត្តិ និងអង្គការសមមូល, វិធាននៃការប្រជុំសាមញ្ញ និងវិសាមញ្ញនៃអង្គការដឹកនាំនានា, ប្រភពធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិ, វិធាននៃការគ្រប់គ្រងធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិ, វិធាននៃការប្តូរឈ្មោះ ការប្តូរសញ្ញាសំគាល់ និងការធ្វើវិសោធនកម្មលក្ខន្តិកៈ, និងវិធាននៃការរំលាយ និងការចាត់ចែងធនធាន និងទ្រព្យសម្បត្តិនៅពេលបាន រំលាយខ្លួន។

[១៤] ដូច្នេះ មេឃុំ ឬអភិបាលស្រុក អាចរារាំង ឬពន្យាពេលដល់ការចុះបញ្ជីនៃអង្គការ ដោយការជំទាស់មិនផ្តល់នូវលិខិតបញ្ជាក់ប្រភេទនោះ។ (វាគាប់ជួនដែលមិនមានការតម្រូវឲ្យមានការបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ដូច្នេះទេចំពោះអាសយដ្ឋានការិយាល័យក្រុមហ៊ុនឯកជន ដែលចុះបញ្ជីក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្រោមច្បាប់ស្តីពីវិធាននិងការចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម។)

អាចបញ្ជាក់បានថា រដ្ឋាភិបាលអាចពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់លើអ្នកដាក់សំណុំឯកសារទាំងអស់ តាមមធ្យោបាយណាមួយជាមិនខាន - ជាការរំលោភលើសេរីភាពខាងសមាគម ដែលអនុវត្តចំពោះជនគ្រប់រូប មិនមែនចំពោះតែជនទាំងឡាយណាដែលរដ្ឋាភិបាលចាត់ទុកថា សមស្របនោះទេ។)

ការិយាធិបតេយ្យមួយកំរិតថែមទៀត និងជាបន្ទុកដ៏ធ្ងន់លើអង្គការ និងសមាគមនានា ត្រូវបានផ្តល់ឲ្យដោយល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវរបស់ច្បាប់ដែលថា "សម្ព័ន្ធ" (នៃអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគមដែលបានចុះបញ្ជី ដែល "ចូលរួមសហការជាមួយគ្នាដើម្បីគោលបំណងរួមមួយ") ក៏ត្រូវតែធ្វើតាមរយៈដំណើរ ការចុះបញ្ជីស្រដៀងគ្នានេះដែរ។

(បទបញ្ញត្តិស្តីពីសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់នេះ មានភាពមិនច្បាស់លាស់ ដោយរំលោភសិទ្ធិ និងរំលោភសេរីភាពខាងសមាគម។ ភាពមិនច្បាស់លាស់របស់ច្បាប់នេះគឺថា នៅពេលណាដែលសម្ព័ន្ធអង្គការ ត្រូវតម្រូវឲ្យចុះបញ្ជី។ ជាបន្ថែមទៀត ខណៈដែលគេអនុញ្ញាតិឲ្យអង្គការ "ធ្វើសហប្រតិបត្តិការ ដើម្បីអនុវត្តគម្រោងស្របច្បាប់ណាមួយ" ដោយគ្មានការបង្កើតជាសម្ព័ន្ធជាផ្លូវការទេ គឺវាតម្រូវឲ្យអង្គការទាំងនោះជូនដំណឹងមកក្រសួងមហាផ្ទៃអំពីកិច្ចសហការនេះ។ វាមិនបានកំណត់ពីអ្វីដែលបង្កើតជា "គម្រោង"នោះទេ។[១៥] បទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះ លើកឡើងពីលទ្ធភាព ដែលអង្គការពីរ ឬច្រើន ដែលសហការគ្នា តាមមធ្យោបាយនានា - ជាឧទាហរណ៍ ការធ្វើសិក្ខាសាលា ឬការចេញរបាយការណ៍ ឬសេចក្តីថ្លែងការណ៍សារព័ត៌មានរួមគ្នា - អាចត្រូវរងការ ចោទប្រកាន់ពីការមិនគោរពតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវនៃច្បាប់ស្តីពីការជូនដំណឹង ឬការចុះបញ្ជី។[១៦])

ជាចុងក្រោយ គឺនៅក្នុងអ្វីដែលជាការដាក់បន្ទុករដ្ឋបាលយ៉ាងធ្ងន់ទាំងចំពោះរដ្ឋាភិបាលទាំងក្រុមសង្គមស៊ីវិល ដែលច្បាប់តម្រូវថាសមាគម អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសម្ព័ន្ធសមាគមអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលមានស្រាប់ទាំងអស់ ត្រូវតែរៀបចំសំណុំលិខិតសុំចុះបញ្ជីសារជាថ្មីក្នុងរយៈពេល៦ខែ បន្ទាប់ពីច្បាប់នេះចូលជាធរមាន បើមិនដូច្នេះទេពួកគេនឹងគ្មានសិទ្ធិធ្វើសកម្មភាពទៀតទេ។ អង្គការមិនែមនរដ្ឋាភិបាលបរទេស ដែលមិនបានចុះអនុស្សរណៈជាមួយក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ដូចគ្នានេះដែរនឹងត្រូវរៀបចំធ្វើធ្វើសំណុំបែបបទ

[១៥] មាត្រា ២០ ដល់ មាត្រា ២៤ គ្របដណ្តប់លើការចុះបញ្ជីសម្ព័ន្ធអង្គការ និងមាត្រា ២៧ តម្រូវឲ្យមានការជូនដំណឹងដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃអំពី "កិច្ចសហការ" រវាងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគម។

[១៦] ហេតុផលមួយនៃហេតុផលនានាដែល សាមីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគម ចូលរួមគ្នាជាសម្ព័ន្ធ គឺដើម្បីធ្វើអោយពួកគេមានការការពារច្រើនថែមទៀត និងដើម្បីកាត់បន្ថយនូវលទ្ធភាពដែលរដ្ឋាភិបាលលើកយកតែអង្គការណាមួយមកចោទប្រកាន់បកវិញ នៅពេលដែលពួកគេធ្វើការស្រាវជ្រាវ ឬបញ្ចេញយោបល់ជាសាធារណៈលើបញ្ហាចំរូងចំរាសទាំងឡាយ។ នេះអាចពន្យល់បានអំពីចំណាប់អារម្មណ៍របស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការឃ្លាំមើលសម្ព័ន្ធ និងកិច្ចសហការដទៃទៀត រវាងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬសមាគម។

ចុះអនុស្សរណៈតែម្ដង ចំណែកឯអង្គការបរទេសទាំងឡាយណា ដែលមានអនុស្សរណៈរួចហើយ នឹងនៅមានសុពលភាព អនុវត្តបន្ត រហូតដល់ផុតពេលកំណត់នៃអនុស្សរណៈ។[17]

ការផ្ដល់អំណាចច្រើនហួសដល់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលៈ ការផ្សំចូលគ្នានៃការដាក់កំហិតលើសេរីភាពខាង សមាគម និងល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការចុះបញ្ជីដោយច្បាប់នេះ គឺជាការប្រគល់នូវអំណាចដ៏ទូលំទូលាយដល់ក្រសួងនានារបស់រដ្ឋាភិបាលមានសមត្ថកិច្ចខាងការចុះបញ្ជី។ (ក្នុងករណីនៃសមាគម អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក និងសម្ព័ន្ធសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ការចុះបញ្ជីគឺជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងមហាផ្ទៃ។ ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបរទេស គឺក្រសួងការបរទេស និង សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានប្រគល់អំណាចឲ្យ ដើម្បីធ្វើសេចក្ដីសម្រេចលើសំណុំបែបបទចុះអនុស្សរណៈជាមួយរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីប្រតិបត្តិការការងារក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។) ដូចជាការកត់សំគាល់ពីមុនៗមក ច្បាប់មិនមានចែងអំពី សិទ្ធិប្ដឹងតវ៉ាចំពោះសេចក្ដីសម្រេចដែលធ្វើឡើងដោយក្រសួងទាំងនេះទេ ដែលអំណាចរបស់ក្រសួងទាំងនេះមានរួមទាំងការសម្រេចលើការចុះបញ្ជីនៃសំណុំបែបបទ និង ការបញ្ជាឲ្យមានការផ្អាកសកម្មភាពនៃអង្គការដែលបានចុះបញ្ជី។[១៨]

អ្វីដែលជាការព្រួយបារម្ភណ៍បំផុតនោះ គឺក្នុងច្បាប់ មានការខ្វះខាតមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ចំពោះ ការបដិសេធការចុះបញ្ជីឲ្យសមាគម ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ ហេតុនេះ មិនមានផ្ដល់ឲ្យមាននូវការការពារ ដើម្បីទប់ស្កាត់ការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចមានលក្ខណៈបំពានដោយក្រសួងទាំងនេះ។ សូម្បីតែសំណុំបែបបទមិនត្រូវបានបដិសេធទាំងស្រុងក៏ដោយ ក៏ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវជាច្រើនសម្រាប់ការចុះបញ្ជីបានផ្ដល់ដល់មន្ត្រីនូវវិសាលភាពមួយក្នុងការសម្រេចថា សំណុំបែបបទមិនមានល័ក្ខខ័ណ្ឌពេញលេញតាមការតម្រូវមួយនេះ ឬក៏មួយនោះ ដែលកើតទៅជារឿងពន្យាពេល ហើយដែលជាការគំរាមកំហែង និងធ្វើឲ្យពួកគេមានការរារែក ក្នុងការបន្តដំណើរការនៃសំណុំបែបបទរបស់ពួកគេ (ជាពិសេសចំពោះក្រុមដែលមានមូលដ្ឋាននៅតាមខេត្ត ដែលគ្មានមធ្យោបាយដើម្បីធ្វើដំណើរញឹកញាប់មករាជធានីភ្នំពេញ)។ មន្ត្រីអាចនឹងធ្វើរឿងនេះ មិនមែនតែសម្រាប់

---

[១៧] មាត្រា ៥៥ និង មាត្រា៥៦។

[១៨] សេចក្ដីសម្រេចលើការចុះបញ្ជី គ្របដណ្ដប់ដោយមាត្រា ១៦ ដល់មាត្រា ១៩ (ចំពោះក្រសួងមហាផ្ទៃ) និង មាត្រា ៣១ ដល់ មាត្រា ៣២ (ចំពោះក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ)។ ក្រសួងទាំងនេះអាចផ្អាកសកម្មភាពអង្គការក្នុងស្រុក និង អង្គការបរទេសដែលបានចុះបញ្ជី បើសិនជាពួកគេខកខានពីរដង ក្នុងការដាក់របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំជូនរដ្ឋាភិបាល (មាត្រា ៥៣)។ សកម្មភាពរបស់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុកអាចត្រូវបានផ្អាកក្នុងរយៈពេលពី មួយទៅបីខែ ខណៈដែលអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេសអាចត្រូវបញ្ជាឲ្យផ្អាកសកម្មភាពរបស់ពួកគេ (ក្នុងរយៈពេលដែលមិនមានចែងកំណត់ក្នុងច្បាប់) ឬក៏ "បញ្ចប់សុពលភាព" នៃអនុស្សរណៈរបស់ពួកគេជាមួយរដ្ឋាភិបាល។

ហេតុផលនយោបាយ និងដើម្បី ផាត់ចេញនូវអង្គការនានាដែលមិនមែនជាការពេញចិត្តរបស់រដ្ឋាភិបាលប៉ុណ្ណោះ តែក៏ដើម្បីជំរិតទារប្រាក់សំណូកពីអ្នកដាក់សំណុំបែបបទផងដែរ។[១៩]

កង្វល់ជាពិសេសគឺថា ច្បាប់បានឲ្យអំណាចដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ដើម្បីកំណត់លើបញ្ហាផ្លូវច្បាប់ និងធម្មនុញ្ញភាព ទាក់ទងនឹងសំណុំបែបបទសុំចុះបញ្ជីរបស់អង្គការ។[២០] ចំណុចនេះគឺបើកផ្លូវឲ្យមានការរំលោភ និងផ្តល់នូវអំណាចខាងពិនិត្យនីត្យានុកូលទៅដល់ក្រសួងមហាផ្ទៃ ដែលវាមិនសមស្របទាល់តែសោះសម្រាប់រដ្ឋដែលអះអាងពីការគោរព ការបែងចែកអំណាចទាំងបីដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

ក្រៅតែពីច្បាប់មិនបានផ្តល់ដល់តុលាការនូវ ការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការលើការចុះបញ្ជីច្បាប់ នេះក៏និយាយបែបព្រាលៗដល់តុលាការថាអាចបង្ខំឲ្យផ្អាក ឬរំលាយ អង្គការក្នុងស្រុក និងអង្គការបរទេស (និងបានកំណត់ពីអ្វីដែលនឹងកើតឡើងចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អង្គការ)។[២១] វាមិនបានចែងអំពី មូលដ្ឋានអ្វីដែលផ្តល់ឲ្យមានចំណាត់ការនេះទេ។ ភាពមិនច្បាស់លាស់នេះ លើកឡើងនូវគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងពិតប្រាកដ ដែលបទប្បញ្ញត្តិនេះអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបិទអង្គការពេលមាន សំណើរទៅតុលាការពីរដ្ឋាភិបាល ក្រោមលេសថាអង្គការបានប្រព្រឹត្តអំពើមិនត្រឹមត្រូវ។[២២]

---

[១៩] ក្នុងប្រទេសដែលពោរពេញទៅដោយអំពើពុករលួយ ដូចជាប្រទេសកម្ពុជា គ្រោះថ្នាក់ដែលមន្ត្រី អាចស្វែងរកប្រាក់សំណូកពីអ្នកដាក់សំណុំបែបបទ គឺមានកំរិតខ្ពស់ ដែលបង្កើតនូវឧបសគ្គបន្ថែមទៀតចំពោះការចុះបញ្ជី។ សូម្បីតែគ្មានការទាមទារយកប្រាក់សំណូក ក៏នៅមានលទ្ធភាពនៃតម្លៃខ្ពស់ហួសហេតុ នៃតម្លៃផ្លូវការសម្រាប់ការចុះបញ្ជីដែលនឹងជាការរារាំងផងដែរដល់ អ្នកដាក់សំណុំបែបបទ។ (ច្បាប់កំណត់ឲ្យមានការបង់ថ្លៃចុះបញ្ជី ចំពោះសមាគមអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសម្ព័ន្ធអង្គការ សមាគមក្នុងស្រុក ប៉ុន្តែមិនបញ្ជាក់ពីចំនួនទឹកប្រាក់ ឬក៏កំណត់ថាវាគួរតែគ្របដណ្តប់តែលើ ចំណាយរដ្ឋបាលស្របច្បាប់ទេ។)

[២០] មាត្រា ១៧ ចែងថា ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវពិនិត្យ នីត្យានុកូលភាពនៃលក្ខន្តិកៈរបស់អង្គការ ហើយមាត្រា ១៨ ចែងថា ក្រសួងមហាផ្ទៃ អាចកំណត់ ថាតើសំណុំបែបបទសុំចុះបញ្ជីមានខ្លឹមសារស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬច្បាប់នានាជាធរមាន។

[២១] មាត្រា ៤៩ មាត្រា ៥០ និង មាត្រា ៥២។

[២២] ដូចដែលមជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិសំរាប់ច្បាប់មិនរកផលចំណេញ បានកត់សំគាល់ ក្នុងយោបល់របស់ខ្លួន លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ (ទំព័រ ៨) ថា "សេចក្តីព្រាងច្បាប់ផ្តល់នូវបទដ្ឋានមិនគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដឹកនាំដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់រដ្ឋាភិបាលលើការផ្អាក ឬបញ្ចប់សកម្មភាពអង្គការ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់មិនបង្ហាញពី ការដាក់ដែនកំណត់ ដល់ការប្រើប្រាស់ ការបញ្ចប់សកម្មភាព ថាជាទណ្ឌកម្មជម្រើសចុងក្រោយនោះទេ។ មិនមានការតម្រូវចំពោះអជ្ញាធររដ្ឋាភិបាលឲ្យផ្តល់ការជូនដំណឹង និងឱកាសដើម្បីធ្វើការកែរតម្រូវបញ្ហា មុនការសម្រេចផ្អាក ឬបញ្ចប់សកម្មភាព និងមិនមានការនិយាយពីសិទ្ធិប្តឹងតវ៉ាក្រោយពីការសម្រេចផ្អាក ឬបញ្ចប់សកម្មភាពទេ។ មើលជារួមលើចំនុចនេះ គឺថានិតិវិធីនៃការផ្អាក និង/ឬការបញ្ចប់ គឺបើកផ្លូវឲ្យរដ្ឋាភិបាលប្រើល្បិចបំភាន់ និងអាចប្រើមធ្យោបាយលើស

ការព្រួយបារម្ភចំពោះហេតុផលដូចគ្នានេះដែរ គឺប្រយោគមួយទៀត ដែលផ្តល់ឲ្យក្រសួងមហាផ្ទៃ ឬក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ អាចចាត់វិធានការតាម "ច្បាប់ជាធរមាន" ចំពោះអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលត្រូវបានពិចារណាថា អនុវត្តមិនត្រឹមត្រូវតាមលក្ខន្តិកៈ ឬអនុស្សរណៈជាមួយរដ្ឋាភិបាល។[២៣] វាក៏មិនច្បាស់ថាតើយោងច្បាប់មួយណាទេ ឬក៏ថាអ្វីទៅដែលបង្កើតបានជាការប្រព្រឹត្តិល្មើសនឹងលក្ខន្តិកៈ ឬអនុស្សរណៈ។ ដោយសារតែទំហំនៃព័ត៌មាន ដែលតម្រូវឲ្យមានសម្រាប់លក្ខន្តិកៈរបស់អង្គការ វាមានគ្រោះថ្នាក់ចំពោះបញ្ហាខុសឆ្គងបន្តិចបន្តួច កើតចេញពីលក្ខន្តិកៈ ដែលអាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយរដ្ឋាភិបាលដើម្បីចាត់វិធានការតាមផ្លូវច្បាប់ ផ្អាក ឬបិទអង្គការ។

ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវឲ្យផ្ញើរបាយការណ៍ជាការបំពាន: ច្បាប់ដាក់ការទាមទារជាកំហិតដ៏ជ្រុលហួសហេតុលើអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសមាគម ឲ្យផ្ញើរបាយការណ៍ជូនរដ្ឋាភិបាល។ ក៏តម្រូវឲ្យដាក់ជូនរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំទៅក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងមានរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ឲ្យក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ឬអាជ្ញាធរសវនកម្មជាតិត្រួតពិនិត្យ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល សមាគមក្នុងស្រុក ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេសត្រូវតែជូនដំណឹងដល់រដ្ឋាភិបាល នៅរៀងរាល់ពេលដែលមានការប្តូរឈ្មោះ ការធ្វើវិសោធនកម្មលក្ខន្តិកៈ ការផ្លាស់ប្តូរទីស្នាក់ការ ឬការផ្លាស់ប្តូរ ឬបញ្ជប់បុគ្គលិក សមាជិក ឬមេដឹកនាំ។[២៤] អង្គការ សមាគម ត្រូវតែជូនដំណឹងដល់អាជ្ញាធរក្រុង ឬខេត្ត បើសិនជាមានបើកសាខាស្នាក់ការ "ឬធ្វើសកម្មភាព" ក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមខេត្ត។[២៥] (ចំនុចនេះជាការបើកផ្លូវមួយឲ្យមានការតម្រូវឲ្យអង្គការ សមាគម រាយការណ៍ទៅអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន រាល់លើក និងរាល់ពេល ដែលពួកគេទៅកាន់ទីកន្លែង ណាមួយដើម្បីធ្វើសកម្មភាពណាមួយ។)

ការដាក់កំហិតលើអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេស: អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេសប្រឈមនឹងការដាក់កំហិតនានាក្រោមច្បាប់នេះ រួមមានការតម្រូវឲ្យពួកគេត្រូវតែមានការគាំទ្រពី (និងមានកិច្ចព្រមព្រាងជាមួយ) ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល មុននឹងដាក់ពាក្យសុំចុះអនុស្សរណៈជាមួយ ក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ។ សហការជាចាំបាច់ជាមួយរដ្ឋាភិបាល គឺជាការ តម្រូវសម្រាប់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេសដែល "ត្រូវសហការជាមួយក្រសួង ឬស្ថាប័នរបស់ [រដ្ឋាភិបាល] នៅពេលរៀបចំផែនការគម្រោង អនុវត្ត ត្រួតពិនិត្យ និងការបូកសរុប និងវាយតម្លៃ

ពីនេះទៀត។

[២៣] មាត្រា ៥៤។

[២៤] មាត្រា ៤៦ មាត្រា ៤៨ និង មាត្រា៤៥។

[២៥] មាត្រា ៤៣

លទ្ធផលសកម្មភាព ដែលបានអនុវត្តរួចហើយ”។ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេស ក៏តម្រូវឲ្យមាន និងបន្តសុពលភាពនៃអនុស្សរណៈជាមួយរដ្ឋាភិបាលរៀងរាល់មួយទៅបីឆ្នាំ ដែលប្រសិទ្ធភាព របស់វាគឺមានតាមរយៈការចុះអនុស្សរណៈឡើងវិញជាទៀងទាត់។[២៦] បទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះទំនងជា នឹងនាំឲ្យមាននយោបាយកម្មយ៉ាងសម្បើមលើជំនួយបរទេស ហើយអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល បរទេសមួយចំនួន - ដូចជាអង្គការទាំងឡាយណាដែលមានបំណងធ្វើការជាចម្បងជាមួយដៃគូ សង្គមស៊ីវិលក្នុងស្រុក ជាជាងជាមួយរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីលើកកំពស់សមត្ថភាពពួកគេ - អាចនឹងត្រូវ បដិសេធការអនុញ្ញាតិលើកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួន។ ដូចដែលអ្នកជំនាញការអន្តរជាតិមួយក្រុម ខាងច្បាប់មិនរកផលចំណេញ ធ្វើអត្ថាធិប្បាយថា “ការចុះបញ្ជីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលបរទេសអាច រួមរឹតទៅដោយការពន្យាពេល និងក្រោមការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តទៅតាមគំនិតនៃជនណាម្នាក់ ដោយបំពាន និងមានលក្ខណៈនយោបាយ”[២៧]។

បទដ្ឋានអន្តរជាតិ

សេចក្តីព្រាងច្បាប់មិនស្របតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិទេ។ ចំពោះចំណុចពិស្តារ៍អ្វីខ្លះនៃបញ្ញត្តិ នានា របស់ច្បាប់នេះដែលរំលោភបទដ្ឋានអន្តរជាតិ សូមមើលយោបល់ លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពី សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយមជ្ឈមណ្ឌល អន្តរជាតិសំរាប់ច្បាប់មិនរកផលចំណេញ (ICNL) ដែលបានធ្វើការងារលើគម្រោងកំនែទម្រង់ច្បាប់ សង្គមស៊ីវិលនៅក្នុងប្រទេសច្រើនជាង១០០។ ជាពិសេស សេចក្តីព្រាងច្បាប់ខកខានមិនគោរព តាមបទបញ្ញត្តិស្តីពី សេរីភាពខាងសមាគម ដែលមានចែងក្នុងកាតិការសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដែលប្រទេសកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័ន។

តាមការពិតជាក់ស្តែង សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះមានទៅដោយសញ្ញាសំគាល់ជាច្រើន ថាជា ច្បាប់គាបសង្កត់លើអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលច្បាប់ប្រភេទនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយ របបមិនប្រជាធិបតេយ្យ នៅជុំវិញពិភពលោក ដើម្បីត្រួតត្រាសង្គមស៊ីវិល។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ តំណាង ពិសេសរបស់អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិខាងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស លោកស្រី ហ៊ីណា ជីឡានី បានលើកយកមកបង្ហាញនូវបញ្ហាជាទូទៅនៃច្បាប់ដែលមានលក្ខណៈគាបសង្កត់របៀបនេះ ដែលរួមមាន:

---

[២៦] មាត្រា ៣០ មាត្រា ៣៣ មាត្រា ៣៦ និងមាត្រា ៣៧។

[២៧] មជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិសំរាប់ច្បាប់មិនរកផលចំណេញ យោបល់លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ស្តីពី សមាគម និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រ១០។

- និតិវិធីចុះបញ្ជីមានលក្ខណៈស្មុគ្រស្មាញដែលមិនជាការចាំបាច់ និងមានរយៈពេលវែង
- ដាក់កំហិតលើការបង្កើតបណ្តាញ
- ការបដិសេធការចុះបញ្ជីដោយមិនសមស្រប
- ឯករាជ្យភាពមានដែនកំណត់នៃអជ្ញាធរខាងការចុះបញ្ជី
- រដ្ឋពិនិត្យពិច័យលើ និង ជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុង ការងារគ្រប់គ្រង ទិសដៅ និងសកម្មភាពរបស់អង្គការ
- យាយីតាមផ្លូវរដ្ឋបាល និងផ្លូវតុលាការ។[28]

បញ្ហាទាំងអស់នេះ និងវិធានការគាបសង្កត់ដទៃទៀត អាចនឹងចេញជាលទ្ធផលពីការអនុម័តលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលនេះ នៅកម្ពុជា។ ហើយវានឹងមានសភាពខ្លាំងថែមទៀត ដោយសារថាប្រទេសនេះមាននូវកត្តាទាំងអស់ ដែលតំណាងពិសេសនៃអគ្គលេខាធិការអង្គការ សហប្រជាជាតិបានលើកឡើងថាជាកត្តា ដែលអនុញ្ញាតិឲ្យកើតមានឡើងនូវអំពើហិង្សាលើអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស៖

- ភាពខ្សោយរបស់ច្បាប់ និងរបស់នីតិវិធីខាងផ្លូវច្បាប់
- សមត្ថភាព និងឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ នៅមានកំរិត
- ខ្វះខាតសម្បជញ្ញៈ ឬការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងចំនោមអជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ចំពោះការគោរពបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និង
- ភាពខ្សោយ ក្នុងចំនោមសង្គមស៊ីវិល។

---

[២៨] របាយការណ៍តំណាងពិសេសអគ្គលេខាធិកាអង្គការសហប្រជាជាតិខាងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស ហ៊ីណា ជីឡានី ថ្ងៃទី១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ A/59/401ទំព័រ២។ សម្រាប់ការពិភាក្សាលើបទពិសោធន៍នៅបរទេសជាមួយនឹងច្បាប់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល សូមមើលផងដែរ ឯកសារសង្ខេបអង្គការលីកាដូ ច្បាប់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងការបង្ក្រាប លើអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស៖ មេរៀនអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះស្វះស្វែងដើម្បីដកយកអក្សរ [ក្នុងន័យជាភាសារអង់គ្លេស] "N" ចេញពី "NGOs" ឬ [ក្នុងន័យជាភាសារខ្មែរ] "មិនមែន" ចេញពី "អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល" ដែលនឹងធ្វើឲ្យ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានា [NGOs] ក្លាយទៅជាអង្គការរដ្ឋាភិបាលយ៉ាងប្រសិទ្ធភាព។ ច្បាប់ នេះបានមើលរំលងលើគ្រប់គោលគំនិតស្តីពី អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សមាគម និងតួអង្គសង្គម ស៊ីវិលដទៃទៀត ជាគំនិតដែលថាពួកគេធ្វើការងារដោយឯករាជ្យ និងមិនគួរត្រូវបានត្រួតត្រាដោយរដ្ឋាភិបាល ថាពួកគេមិនអាចត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឲ្យសហាការជាមួយរដ្ឋាភិបាល (ជាជាងដោយការ ជ្រើសរើស) និងថាពួកគេគួរតែត្រូវបានការពារពីការយាយីនិងការដាក់កំហិតដោយរំលោភបំពាន លើសកម្មភាពស្របច្បាប់របស់ខ្លួន។

វាជាភស្តុតាងបង្ហាញថា ច្បាប់នេះមានគោលបំណងដើម្បីបង្កើតជាឧបសគ្គដល់ការចុះបញ្ជីសមាគម និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល - ធ្វើឲ្យពួកគេចំណាយពេលវេលា និងធនធានច្រើនក្នុងដំណើរការមួយដ៏ស្មុគ្រស្មាញ ហើយដែលបើកផ្លូវឲ្យមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ធ្វើសេចក្តីសម្រេចតាមទំនើងចិត្ត និងគ្មានតម្លាភាព - ជាជាងការពង្រឹងដល់សង្គមស៊ីវិល។

តាមរយៈការស្វែងរកការដាក់កំហិតលើសេរីភាពខាងសមាគម និងដាក់បញ្ហាឲ្យក្រុមសង្គមស៊ីវិល ទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខរដ្ឋាភិបាល ជាជាងចំពោះប្រជាពលរដ្ឋដែលពួកគេមានភារកិច្ចធ្វើការបំរើ ច្បាប់នេះនឹងធ្វើឲ្យសហាគមនានារបស់កម្ពុជា កាន់តែស្ថិតនៅដាច់ឆ្ងាយ និងគ្មានអំណាច។ វានឹងធ្វើឲ្យអ្នកទាំងឡាយណាដែលកំពុងតែធ្វើការនៅកំរិតមូលដ្ឋានមានការប្រឈម - ជាអ្នកដែលត្រូវបានចាត់ថាចេញមុខជាងគេក្នុងការអភិវឌ្ឍសហាគម - ចំពោះរបាំងការិយាធិបតេយ្យ និងមានគ្រោះថ្នាក់ជាខ្លាំងពីការយាយី ការគំរាមកំហែង ឬអំពើអាក្រក់ជាងនេះ។

គួរត្រូវចងចាំថា សេរីភាពខាងសមាគម បញ្ចេញមតិ និងជួបប្រជុំ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានដាក់ កំហិតជាខ្លាំងរួចទៅហើយ ជាពិសេសនៅឯកំរិតសហាគម។ អ្នកភូមិមានសំលេងពិតប្រាកដដ៏តិចតួចបំផុតលើ បញ្ហាដែលប៉ះពាល់សុខមាលភាព និងការអភិវឌ្ឍរបស់ខ្លួន ហើយអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងក្រុមដទៃទៀតដែលស្វះស្វែងធ្វើការងារជាមួយអ្នកភូមិលើបញ្ហាទាំងនេះ ក៏មានសល់ផ្លូវតិចតួចដើម្បីធ្វើការងារដែរ។ នរណាម្នាក់ដែលគេអាចដឹងបានថា ជាអ្នកបង្កបញ្ហាដល់មន្ត្រី មូលដ្ឋាន ឬមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល នឹងត្រូវប្រឈមនឹងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដែលរួមមានការចាប់ខ្លួន និងការឃុំខ្លួន ឬការបំភិតបំភ័យ និងអំពើហិង្សា។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ត្រូវតែបានពិនិត្យវាយតម្លៃ ក្នុងបរិបទនេះ។

អនុសាសន៍

- ស្របតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ និងជាពិសេស ការពារសិទ្ធិមានសេរីភាពខាងសមាគម រដ្ឋាភិបាលត្រូវធានាថា ការចុះបញ្ជីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសមាគម (ក្រោមច្បាប់នេះ ឬច្បាប់ដទៃទៀត) គឺតាមការស្ម័គ្រចិត្ត និងមិនមែនជាការចាំបាច់ទេ។

- ដើម្បីផលប្រយោជន៍នៃតម្លាភាព និងការចូលរួមក្នុងដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ រដ្ឋាភិបាលគួរតែប្តេជ្ញាចិត្តធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ឲ្យបានពេញលេញ និងហ្មត់ចត់ រួមទាំងពិនិត្យមើលថាតើច្បាប់បែបនេះ ជាការចាំបាច់ដែរ ឬទេ ហើយបើចាំបាច់មែន តើមានការការពារអ្វីខ្លះ និងផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ ដែលច្បាប់ត្រូវចែងសម្រាប់អង្គការដែលធ្វើការងារដើម្បីផលប្រយោជន៍សាធារណៈ។

- ការពិគ្រោះយោបល់នេះ គួរតែរួមមានទាំងការចែកចាយយ៉ាងទូលំទូលាយនូវ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ដល់ក្រុមសង្គមស៊ីវិល និងសាធារណៈជនទូទៅ តាមតំបន់ជនបទ ក៏ដូចជានៅរាជធានីភ្នំពេញ និងផ្តល់ពួកគេនូវពេលវេលា និងឱកាសគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីពិភាក្សា និងមានយោបល់ លើសេចក្តីព្រាងច្បាប់។

- ជាជំហានដ៏សំខាន់ចំពោះការលើកស្ទួយ "សិទ្ធិ និងសេរីភាពនៃប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ក្នុងការបង្កើតសមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក" (ដូចដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់) រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែគោរពយ៉ាងពេញលេញលើ សេរីភាពខាងការបញ្ចេញមតិ សមាគម និងការជួបប្រជុំ ស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជា និងច្បាប់អន្តរជាតិ។

- ជាពិសេស រដ្ឋាភិបាលត្រូវធានាឲ្យ បញ្ឈប់ការចាប់ខ្លួន ការឃុំខ្លួន និងការផ្តន្ទាទោសពីបទព្រហ្មទណ្ឌចំពោះ តំណាងសហគមន៍ និងប្រជាពលរដ្ឋដទៃទៀតដែលអនុវត្តសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ពួកគេ ដូចជាសិទ្ធិខាងការបញ្ចេញមតិដោយសេរី សមាគម និងការជួបប្រជុំ ។

- សមាគម អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក និងបរទេស ក្រុមសង្គមស៊ីវិលដទៃទៀត និងអង្គការផ្តល់ជំនួយនានា គួរតែរើសយកជំហរ ដែលពួកគេនឹងធ្វើពហិការចំពោះច្បាប់ស្តីពីសមាគម ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលណា ដែលមិនមានការការពារគ្រប់គ្រាន់ដល់ឯករាជ្យភាពរបស់ពួកគេ និងសិទ្ធិដទៃទៀតក្រោមច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ។

□□□